

EUROPEES MILIEUPLATFORM

DOCUMENT

Reflectienota “verhandelbare recyclagecertificaten”

Context

Tijdens het Belgische voorzitterschap dat in december 2010 ten einde liep, vormde de grondstoffen- en materialenproblematiek één van de vier prioriteiten binnen het luik leefmilieu. De 27 Europese milieuministers bespraken dit thema voor het eerst tijdens een informele Raad in juli. België bracht enkele nieuwe denkpistes op tafel. Tijdens de Raad Leefmilieu op 20 december 2010, bevalen de Europese ministers, aan de Europese Commissie werk te maken van een beleid inzake duurzaam grondstoffen- en materialenbeheer. ■

1. POLITIEKE DISCUSSIES

Uit de discussies op Europees niveau blijkt dat er heel wat opportuniteiten bestaan om het duurzaam materialenbeheer aan te moedigen. Een one-fits-all benadering is er niet, verschillende aspecten zoals productcriteria, product-dienstcombinaties, design for recycling, bewustmakingstools,.. kunnen er toe bijdragen.

Een van de vernieuwende ideeën die België lanceerde, is een **stelsel van verhandelbare recyclagecertificaten**. Het idee hierbij is enerzijds een verplichting om nieuwe producten te vervaardigen uit een minimum aandeel aan recyclaten. En dit anderzijds te combineren met het verhandelen van recyclagecertificaten om aan deze doelstelling te voldoen. Dit stelsel zou voor een pull-effect zorgen en zou een vraag voor recyclaten creëren. Terwijl bestaande systemen zoals recyclagedoelstellingen of terugnameplichten eerder een push-effect veroorzaken en een aanbod scheppen. Het gebruik van verhandelbare recyclagecertificaten, dat per materiaalstroom zou functioneren, zou het gebruik van primaire grondstoffen vermijden en investeringen in recyclage bevorderen.

2. VISIE VAN HET BELGISCHE BEDRIJFSLEVEN

De grondstoffen- en materialenproblematiek krijgt vandaag op Europees niveau de aandacht die ze verdient. Europa en specifiek België beschikken al over heel wat technologische kennis en praktische ervaring met het sluiten van materiaalkringlopen. Bedrijven zijn continu bezig met het schaven aan hun processen om het gebruik van grondstoffen te optimaliseren. Anderzijds zorgen innoverende productontwikkelingen voor nieuwe functionaliteiten, minder materiaalgebruik, meer recyclage, minder afval en een langere levensduur van producten.

We kunnen het ons echter niet veroorloven op onze lauweren te rusten. Willen we de transitie naar een groenere mondiale economische wereld niet missen, dan moeten we werk maken van een geïntegreerd en coherent grondstoffenbeleid en moet Europa inzetten op drie assen: het verbeteren van de beschikbaarheid van grondstoffen, het verhogen van de grondstoffenefficiëntie doorheen de levenscyclus en het beter sluiten van kringlopen.

Thomas Leysen, voorzitter van het VBO, formuleerde tijdens de informele raad leefmilieu, in naam van het Belgische bedrijfsleven, 10 concrete aanbevelingen met betrekking tot de ganse levenscyclus aan het adres van Europa. (*meer info* www.vbo-feb.be). Een aantal van deze voorstellen werden opgenomen in de denksporen die het Belgisch voorzitterschap gelanceerd had in dit kader. **Een nieuw element hierbij zijn de verhandelbare recyclagecertificaten** die een belangrijk instrument kunnen vormen om de recyclagemarkt te stimuleren voor enkele materialen en/of toepassingen.

a. BASISPRINCIPES VOOR RECYCLAGE

De industrie streeft voortdurend naar het sluiten van kringlopen (meer recycleren) op basis van drie verschillende drijvende krachten:

- Een economische drijfveer door de waarde van de grondstoffen voor recyclage, en het competitief voordeel dat dit kan voortbrengen.
- Het volume van de grondstoffen dat voldoende groot moet zijn om recyclage aantrekkelijk te maken.
- De positieve effecten voor leefmilieu of gezondheid die de recyclage opleveren.

Om een beleid uit te stippelen dat recyclage bevordert, dienen volgende **basisprincipes rond recyclage gerespecteerd te worden:**

- De internationale dimensie van recyclage
- De bestaande marktwerking (met een internationale prijszetting) van sommige materiaalstromen (primair en recyclaten)
- Europese harmonisatie inzake recyclagebeleid

- De specifieke karakteristieken van elk materiaal (o.m. op het vlak van beschikbaarheid – primair zowel als secundair, economisch belang en milieu-impact) en eventuele onderlinge concurrentie tussen materialen
- Het evenwicht tussen de positieve milieu-impact en socio-economische gevolgen (cost-efficiency)

Het is dan ook belangrijk dat elk instrument dat de recyclage moet bevorderen, op deze basisprincipes steunt en niet marktversturend werkt ten aanzien van recyclagemarkten die functioneren.

a. BASISPRINCIPES VOOR EEN NIEUW FINANCIERINGSMECHANISME

Alvorens een nieuw instrument (zoals verhandelbare recyclagecertificaten) te introduceren, is het **nuttig om bestaande systemen te evalueren**.

Mocht aangetoond worden dat bestaande systemen recyclage bevorderen, dienen ze verder aangemoedigd te worden. Voorbeelden kunnen hierbij zijn:

- Efficiënte inzamel- & sorteersystemen van afvalstoffen in gans Europa.
- Bij overheidsopdrachten recyclaten niet discrimineren
- De consument sensibiliseren en informeren over de kwaliteitsgaranties van recyclageproducten
- Stimuleren van onderzoeks- en pilootinstallaties

Mochten de bestaande systemen de recyclage van bepaalde stromen, niet voldoende bevorderen, kan er geopteerd worden voor een nieuw financieringsmechanisme dat voldoet aan volgende basisprincipes:

- Rekening houden met de grootte en het niveau van de markt. Soms wordt de vergelijking gemaakt met de groene stroomcertificaten in de energiesector, terwijl deze sector erg verschilt met de recyclagesector. De recyclagemarkt is immers een wereldmarkt waar ontelbare spelers betrokken zijn, terwijl de energiemarkt zich nog lokaal afspeelt tussen enkele spelers.
- Een level playing field verzekeren
 - o Geen distorsies veroorzaken voor andere functionerende recyclagestromen
 - o Het systeem mag geen subsidiemechanisme zijn voor recyclage buiten de EU maar moet bijdragen aan een grotere beschikbaarheid van secundaire grondstoffen voor de Europese industrie binnen de grenzen van een vrije wereldhandel
 - o Europees geproduceerde goederen en geïmporteerde goederen moeten aan dezelfde eisen voldoen qua recyclagecertificaten.
- Transparant systeem en duidelijke definities hanteren: Heel wat praktische elementen zullen overwogen en duidelijk gedefinieerd dienen te worden zoals wie de certificaten zal uitgeven en/of nodig heeft, voor welke materiaal of grondstof dit geldt enz.

- Rekening houden met de karakteristieken van elk materiaal: Gezien de specifieke karakteristieken van elk materiaal, alsook producten is een verschillende aanpak per materiaal/producten vermoedelijk noodzakelijk zonder materialen te discrimineren.
- Kosten-efficiënt systeem: Er moet een ernstige afweging gemaakt worden tussen de kosten en baten, alsook tussen de milieu, sociaal en economische impact.
- Controleerbaar systeem: Een belangrijk element is dat een dergelijk systeem concreet controleerbaar moet zijn, hetgeen zeker niet gegarandeerd is gezien de moeilijkheden om een zogenaamde 'recycled content' te meten en te controleren.

Uit de vele meetings met experts op Europees en internationaal niveau de afgelopen maanden, blijkt duidelijk dat er op dit ogenblik nog heel wat **lacunes zijn op het vlak van data over de materiaalstromen en kennis over de mogelijke oplossingen naar een duurzaam materialenbeheer..** Een grondige analyse van de technische haalbaarheid, praktische toepasbaarheid en de milieu- en economische impact van verhandelbare recyclagecertificaten zal de komende maanden noodzakelijk zijn. Overleg met de verschillende sectoren laat tevens toe na te gaan voor welke materiaalstromen dit systeem van verhandelbare recyclagecertificaten een toegevoegde waarde kan zijn.

Deze nota werd opgesteld door Birgit Fremault, adviseur van het economisch departement (bf@vbo-feb.be) in het kader van het Europees milieuplatform (VOKA, Beci, UWE, VBO).